

Motion till riksdagen 2019/20:2004

av **Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)**

Åtgärder för en effektivare byggprocess

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur behövlig och obebyggd mark kan utnyttjas bättre och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förkorta plan- och byggprocessen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mark- och miljödomstolen ska bli första överklagandeinstans och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en avgift för överklagande av plan- och bygglovsärenden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en regional, snarare än kommunal, bostadsplanering och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en modern egnahemsrörelse och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En hållbar och sund bostadspolitik vilar på samhällets och människans gemensamma ansvar, möjligheter och skyldigheter. Bostadspolitiken ska skapa förutsättningar för människor att bo och leva i de bostadsformer som passar den egna livssituationen bäst. Det ska finnas bostäder för alla plånböcker i alla skeden i livet. Tillgången på bostäder bör i så hög utsträckning som möjligt matcha de behov som finns i samhället. Bostaden är vårt hem och en viktig del av vår identitet. Alla samhällen är i behov av en känsla av samhörighet och grunden för en stark samhörighet kan mycket väl börja i hemmet. Människors välfärd, livskvalitet och sociala vardag byggs till stor del utifrån vårt hem, därför bör människor få chansen att bo trivsamt på den plats de önskar och det ska vara så lätt att flytta och hitta ny bostad som möjligt.

Översyn för hur behövlig och obebyggd mark kan utnyttjas bättre

I flera kommuner finns det redan färdiga detaljplaner och dessvärre är många outnyttjade byggrätter belägna i områden som är i behov av fler bostäder. För att outnyttjade byggrätter snarast ska bebyggas och inte bara stå bör markägare uppmuntras att bygga för att inte låta värdefull mark vara. Större områden bör detaljplaneras än idag och kommunerna bör uppmuntras att utnyttja markanvisningarna för att skapa en bättre konkurrens av byggherrar, framförallt de mindre aktörerna på marknaden. För att möjliggöra detta krävs en lägre grad av detaljstyrning och en mer aktiv del i samhällsbyggnadsprocessen av eventuella finansiärer. Likaså kan den politiska styrningen komma att behöva flyttas upp till tidiga skeden och övergripande frågor vilket förkortar, förenklar och reducerar produktionsprocessens olika typer av risker. En översyn krävs därför för hur behövlig och obebyggd mark kan utnyttjas bättre.

Förkortad plan- och byggprocess

Plan- och byggprocessen består av tre steg idag, översiktsplan, detaljplan och bygglov. Likt många andra länder skulle det underlätta med endast två steg: översiktsplan och bygglov. Ett annat problem är när färdiga detaljplaner av olika skäl inte bebyggs. Finland har löst problemet genom att höja skatten på obebyggd mark för att marknadens parter ska vara måna om att snabba på processen. Även i Sverige måste sådana lösningar övervägas men först bör riksdagen ge regeringen till känna att korta plan- och byggprocessen från tre till två steg genom att slopa steget detaljplan.

Plan- och bygglagen ska vara tydlig, enkel och förutsägbar samtidigt som plan- och byggprocessen effektiviseras, bli mer transparent och byråkratin minskas. För att korta ned tiden för plan- och bygglovsärenden kan likaså mark- och miljödomstolen bli första överklagandeinstans samt att likt Danmark införa en avgift för överklagande. På detta sätt kan de mindre seriösa försöken sorteras bort i större utsträckning.

Regional bostadsplanering

Sverige är ett avlångt land med olika regionala förutsättningar. Bostadsmarknaden är varierad och består av flera lokala bostadsmarknader som skiljer sig kraftigt åt vad gäller både efterfrågan och utbud. Samtidigt krävs det en väl samordnad regional planering för att kunna möta de behov som uppstår. För att tillväxt ska ske krävs det bostäder att erbjuda så att människor kan flytta dit arbetstillfällena finns och på så vis bidra till ytterligare tillväxt och ökad produktivitet. En fungerande arbetsmarknad utgår från att det är förhållandevis lätt att flytta från sin gamla bostad och att hitta en ny. Med en flexibel och rörlig bostadsmarknad blir detta mycket enklare. En välplanerad infrastruktur är således också nödvändigt för att kombinationen mellan bostad och vardaglig sysselsättning skall fungera bra.

Den strategiska översiktsplaneringen behöver ligga på regional nivå snarare än kommunal för att stärka bostadsförsörjningen i kommunerna. Bostadsförsörjningsansvaret för kommunerna blir allt viktigare och mer komplext när den regionala rörligheten på arbetsmarknaden är stor. Det krävs ett ökat regionalt samarbete för att klara infrastrukturen i regionen att hänga ihop med en välfungerande bostadsförsörjning.

Att bygga hållbart är A och O i framtiden. Det betyder att tillgängligheten till kollektivtrafik måste vara god och i vissa områden kan det finnas behov av förtätning. Samtidigt är det viktigt att vi bygger miljöer för människor och med människor i stadsmiljö. Sammanhållna parker och grönområden är viktiga och fyller många funktioner i staden. Dessa grönområden kan göra staden unik och vara ett viktigt skäl till varför man vill bo just där. En hållbar utveckling för framtiden är när dagens behov tillfredsställs utan att äventyra kommande generationers behov. För att människor ska trivas, må bra och ha en god livskvalitet krävs det att bostadsplanering och kollektivtrafikförsörjning hänger ihop.

Den strategiska översiktsplaneringen behöver flyttas från kommunal till regional nivå, åtminstone i de tre storstadsregionerna, för att stärka bostadsförsörjningen i kommunerna. Bostadsförsörjningsansvaret är idag kommunalt men är otidsenligt när arbetsmarknaden blivit alltmer regional. Det krävs då ett ökat regionalt samarbete för att klara bostadsförsörjningen.

Modern egnahemsrörelse

Att äga sitt egna hem är positivt på flera plan. Det skapas en extra trygghet och tenderar öka ansvaret för att ta hand om och respektera bostaden för vad den är – ett hem. I slutet av 1800-talet bildades den s.k. egnahemsrörelsen. Egnahemsrörelsen bildades för att uppmuntra framförallt personer utan en stark ekonomi att skaffa sig en egen eller förbättrad bostad. Rörelsen kan ses som ett svar på olika bostads- och försörjningsproblem som hade uppstått och kan anses ha varit ett lyckat sådant. Utanför de trångbodda storstäderna växte därmed villa- och trädgårdsområden upp och utvecklingen uppmuntrades ofta av närliggande industrier. På flera ställen hördes röster om att egnahemmen egentligen användes som belöning till flitiga och skötsamma arbetare för att de skulle få ett sundare liv. Fördelaktiga statliga lån betalades bland annat ut genom egnahemslånefonden för att också gynna landsbygden. Detta resulterade i en möjlighet för resurssvaga att fly misären i städerna till förmån för landsbygden. Socialdemokraterna valde att vid 1900-talets mitt röra sig ifrån denna rörelse till förmån för att bygga fler hyresrätter och strax därefter började miljonprogrammet.

En ny egnahemsrörelse kan vara av godo för många människor även idag och det kan ses som en tydlig satsning i folkhemstankens tecken. En ny egnahemsrörelse kan således också vara av godo för att framförallt stötta vissa specifika områden på landsbygden och utanför städerna.

Med införandet av en säljoption till alla som bygger och köper en bostad i vissa specifika områden kan fler bli intresserade av att utveckla intressanta områden. Efter de första 10 åren erbjuder staten sig att köpa fastigheten till ett pris som parterna har kommit överens om på förhand. Detta kan således också skapa attraktivare områden eftersom eventuella investerare vet vilka förutsättningar som finns. Regeringen bör inrätta en utredning kring möjligheten att införa detta.

Markus Wiechel (SD)

Mikael Strandman (SD)